

Ankestyrelsens praksisundersøgelser

Førtidspension

efter arbejdsevnetoden

Juli 2006

Ankestyrelsen

Ankestyrelsen

Titel Praksisundersøgelse om førtidspension efter arbejdsevnetoden
Udgiver Ankestyrelsen, juli 2006
ISBN nr ISBN 87-7811-477-2
Opsætning Ankestyrelsen
Tryk Forlaget Schultz
Kontakt Ankestyrelsen
Amaliegade 25, Postboks 9080, 1022 København K
Telefon 33 41 12 00, Telefax 33 41 14 00,
E-post ast@ast.dk
Hjemmeside www.ast.dk

Denne publikation kan frit citeres med tydelig kildeangivelse

Indholdsfortegnelse

Side

4	Kapitel 1	Resumé og anbefalinger
7	Kapitel 2	Undersøgelsens formål og baggrund
9	Kapitel 3	Resultater af vurderingerne
21	Kapitel 4	Ankestyrelsens materielle vurdering af sagerne
31	Kapitel 5	Formalitetsvurdering af sagerne
37	Bilag 1:	Undersøgelsens hjemmel, omfang og metode
39	Bilag 2:	Regelgrundlaget
47	Bilag 3:	Sociale Meddelelser
55	Bilag 4:	Måleskema

1 Resumé og anbefalinger

Ankestyrelsen har gennemført en praksisundersøgelse om kommunernes bevilling af førtidspension efter arbejdsevne-metoden, jf. lov om social pension, jf. lovbekendtgørelse nr. 759 af 2. august 2005.

I undersøgelsen indgår 147 kommunale afgørelser med tilhørende akter, jf. bilag 1. Undersøgelsen er baseret på en gennemgang af dette tilfældige udsnit af alle de afgørelser, der træffes på landsplan af kommunerne om førtidspension. Resultaterne af undersøgelsen afspejler dette.

Sagerne er gennemgået af Ankestyrelsen med henblik på at vurdere, om de truffne afgørelser er i overensstemmelse med lovgivningen og Ankestyrelsens praksis (den materielle vurdering af sagerne). Endvidere er sagerne gennemgået med henblik på en vurdering af, om myndighederne har overholdt de forvaltningsmæssige og retssikkerhedsmæssige krav til sagsbehandlingen (den formelle vurdering af sagerne).

Resultaterne af Ankestyrelsens vurdering af sagerne fremgår af kapitel 3. Kapitel 4 indeholder eksempler på sager, der illustrerer de enkelte problemstillinger, og en mere udførlig gennemgang af Ankestyrelsens materielle vurdering af sagerne. Kapitel 5 indeholder Ankestyrelsens formalitetsvurdering af sagerne.

1.1 Den materielle vurdering af sagerne

Ankestyrelsens gennemgang af de indsendte sager har resulteret i følgende konklusioner:

- I 23 pct. af sagerne er Ankestyrelsen uenig i bevillingen af førtidspension, enten fordi afgørelsen var i strid med lovgivningen og Ankestyrelsens praksis, eller fordi oplysningsgrundlaget var så utilstrækkeligt at afgørelsen ville være anset for ugyldig, hvis sagen var behandlet i Ankestyrelsen.
- I 21 pct. af sagerne er oplysningerne utilstrækkelige. Der mangler især lægelige oplysninger, oplysninger om arbejdsprøvning og en funktionsbeskrivelse.
- I 27 pct. af sagerne manglede dokumentation for, at alle relevante foranstaltninger er afprøvet forud for bevilling af førtidspension

I 18 pct. af sagerne har Ankestyrelsen vurderet, at der manglede arbejdsprøvning, eller at den iværksatte arbejdsprøvning enten ikke var fyldestgørende eller ikke var individuelt tilpasset.

I andre 40 pct. af sagerne er det åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres. Det drejer sig om situationer, hvor en praktisk afprøvning af arbejdsevnen, med henblik på forbedring, er åbenbar formålsløs eller endog vil kunne indebære risiko for forværring af personens tilstand.

Ankestyrelsens anbefalinger til kommunerne

Ankestyrelsen *anbefaler* på det grundlag, at kommunerne sikrer, at følgende materielle betingelser for førtidspension er opfyldt:

Der kun kan bevilges pension, når det er dokumenteret, at arbejdsevnen er væsentligt og varigt nedsat

Navnlig muligheden for forbedring af arbejdsevnen og udvikling af ressourcer skal være belyst bedst muligt

Arbejdsprøvningen skal være individuelt tilpasset

Ankestyrelsens gennemgang viser, at der er en klar og utvetydig sammenhæng mellem afgørelsernes korrekthed og dokumentationsgrundlaget i sagerne. I 30 ud af de 34 sager, som Ankestyrelsen fandt ikke var i overensstemmelse med lovgivningen og Ankestyrelsens praksis, var dokumentationsgrundlaget mangelfuldt og/eller afgørelsen materielt forkert. I de sidste 4 sager var dokumentationsgrundlaget i orden, men afgørelsen var materielt forkert.

Det er særligt dokumentationsgrundlaget omkring arbejdsprøvning, afprøvning af alle relevante foranstaltninger forud for visitationen til førtidspension og fokus på mulighederne for yderligere udvikling af personens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet, der ikke er tilvejebragt dokumentation i tilstrækkeligt omfang.

Ankestyrelsen har hverken fundet eksempler på, at der har været iværksat for mange arbejdsprøvninger eller sager, der har været overbehandlede/overbelyste.

1.2 Den formelle vurdering af sagerne

En gennemgang af sagerne viser, at arbejdsevnetoden og udarbejdelse af ressourceprofil er godt indarbejdet i kommunerne, hvilket også kunne konstateres i forbindelse med Ankestyrelsens praksisundersøgelse om fleksjob fra januar 2006.

Ankestyrelsens vurdering af de formelle krav til sagsbehandlingen har resulteret i især følgende konklusioner:

Kommunerne har udarbejdet ressourceprofiler i 146 af de 147 sager i undersøgelsen.

- I 8 pct. af sagerne har borgeren kun været inddraget i ringe grad, og i 2 pct. af sagerne har borgeren slet ikke været inddraget ved udarbejdelsen af sin ressourceprofil.
- I 67 pct. af sagerne har borgeren fået tilbud om et møde med den eller de personer, der skal træffe afgørelsen om førtidspension. I 29 pct. af sagerne fremgår det ikke, om borgeren har fået tilbud om et møde. Kun 9 pct. af de borgere, som fik tilbud om fremmøde, er mødt op til mødet.

Ankestyrelsens anbefalinger til kommunerne

Ankestyrelsen *anbefaler* på den baggrund, at kommunerne sikrer, at følgende formelle betingelser er opfyldt:

At kommunen har en løbende dialog med borgeren om udarbejdelse af ressourceprofilen

At kommunen giver tilbud til borgeren om et møde, hvor pågældende kan udtale sig over for de personer, der skal træffe afgørelsen

2 Undersøgelsens formål og baggrund

Formål

Det overordnede formål med en praksisundersøgelse er at vurdere korrektheden af underinstansens afgørelser med henblik på at sikre ensartethed og ligebehandling på landsplan.

Det bemærkes, at de praksiskoordinerende instanser i forbindelse med en praksisundersøgelse ikke kan tage underinstansens afgørelser op af egen drift med henblik på at ændre afgørelsen¹, ligesom praksiskoordineringen heller ikke går ind i en bedømmelse af hensigtsmæssigheden af kommunernes forretningsgange eller det lokale serviceniveau.

Fokus for praksisundersøgelsen om førtidspension har været, hvorvidt afgørelsen om bevilling af førtidspension er truffet i overensstemmelse med regler og praksis.

Det er herunder vurderet,

- hvorvidt der har været tilstrækkelig fokus på mulighederne for yderligere udvikling af personens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet
- hvorvidt alle relevante foranstaltninger er afprøvet, og
- hvorvidt der er foretaget arbejdsprøvning, og om den i så fald var individuelt tilpasset borgeren

Det fremgår af Ankestyrelsens førtidspensionsstatistik, at psykiske lidelser og lidelser i bevægelsesapparatet er de hyppigst forekommende diagnoser for førtidspensionsansøgere. Desuden har andelen af nytilkendelser af førtidspension, indeholdende disse diagnoser, de senere år været stigende.

På baggrund heraf har Ankestyrelsen fundet det relevant at opgøre nogle af praksisundersøgelsens resultater, i forhold til hvilket medicinsk speciale ansøgerens hoveddiagnose tilhører, med henblik på at vurdere om der i sagerne er forhold, der gør sig særligt gældende for de enkelte medicinske specialer.

Baggrund

Praxisundersøgelsen er et led i Ankestyrelsens pligt til, på landsplan, at koordinere at afgørelser som efter de sociale og beskæftigelsesmæssige love kan indbringes for Ankestyrelsen og de

Jf. dog § 47 i lov om social service, hvor Ankestyrelsen har beføjelser til at træffe afgørelse uden klage i visse sager på børn- og ungeområdet.

sociale nævn, træffes i overensstemmelse med lovgivningen. Der henvises til retssikkerhedslovens § 76, stk. 2, hvorefter Ankestyrelsen, som led i denne koordinering, følger kommunernes og de sociale nævns praksis. Om undersøgelsens hjemmel, omfang og metode i øvrigt henvises til bilag 1.

Forpligtelsen til at praksiskoordinere er skærpet i forbindelse med førtidspensionsreformen i de første 5 år efter reformens ikrafttræden den 1. januar 2003.

Ankestyrelsen har med afslutningen af nærværende undersøgelse gennemført 6 praksisundersøgelser på reformens område. Det drejer sig om 3 praksisundersøgelser om førtidspension efter arbejdsevnetmetoden i henholdsvis 2003, 2004 og nu i 2006, en praksisundersøgelse om revalidering i 2003, en praksisundersøgelse om merudgifter ved forsørgelsen efter servicelovens § 84 i 2004, og en praksisundersøgelse om fleksjob i 2005. Praksisundersøgelserne kan hentes på Ankestyrelsens hjemmeside www.ast.dk.

3 Resultater af vurderingerne

Overordnet har Ankestyrelsen taget stilling til, i hvilket omfang afgørelserne er i overensstemmelse med lovgivning og praksis. Derudover har Ankestyrelsens vurdering af de indsendte sager i det væsentlige koncentreret sig om følgende materielle problemstillinger: Oplysningsgrundlaget

Arbejdsevnen

Arbejdsprøvning og udvikling af ressourcer

Undersøgelsen er baseret på en gennemgang af et tilfældigt udsnit af de afgørelser, der er truffet på landsplan af kommunerne om bevilling af førtidspension. Resultaterne af undersøgelsen afspejler dette.

Ved den materielle vurdering er der set på, om bevillingerne er i overensstemmelse med lovgivning og praksis.

- Ankestyrelsen har erklæret sig uenig i afgørelsen om bevilling af førtidspension, hvis afgørelsen materielt set ikke er i overensstemmelse med lovgivning og Ankestyrelsens praksis.
- Ankestyrelsen har også erklæret sig uenig i afgørelsen om bevilling af førtidspension, hvis oplysningsgrundlaget for afgørelsen er så utilstrækkeligt, at afgørelsen ville være anset for ugyldig, hvis sagen var blevet behandlet i Ankestyrelsen.

I mange praksisundersøgelser har der hidtil ved vurderingen af rigtigheden været brugt tre svarkategorier:

- i overensstemmelse med regler og praksis
- åbenbart i strid med regler og praksis
- i tvivl

Til kategorien ”i tvivl” er hidtil henregnet tilfælde, hvor oplysningsgrundlaget har været mangelfuldt.

Fra 2006 og fremover vil svarkategorien ”i tvivl” ikke længere blive anvendt i målingerne. Det indebærer blandt andet, at der fremover vil være flere sager, hvor Ankestyrelsen vurderer, at afgørelsen samlet set ikke er rigtig, men ville blive ændret eller hjemvist, hvis den havde været en klagesag.

Hvis oplysningsgrundlaget er mangelfuldt, er konklusionen, at afgørelsen er truffet uden disse oplysninger, og dermed er i strid med regler og praksis.

Resultaterne vil i det følgende blive afrapporteret i forhold til de enkelte målepunkter, der indgår i undersøgelsen, jf. måleskemaet i bilag 4. Eksempler på sager, der illustrerer de enkelte problemstillinger, er medtaget i kapitel 4 og 5, der ligeledes indeholder en mere udførlig gennemgang af Ankestyrelsens materielle og formelle vurdering af sagerne.

3.1 Ansørgernes hoveddiagnose og køn

I undersøgelsen indgår 147 sager. Ansøgerne i sagerne fordeler sig med 69 kvinder (47 pct.) og 78 mænd (53 pct.).

I 27 pct. af sagerne er ansøgers hoveddiagnose en psykisk lidelse, i 22 pct. en neurologisk lidelse og i 20 pct. en medicinsk lidelse, jf. tabel 3.1.1. Kvinderne i undersøgelsen har i langt højere grad en reumatologisk lidelse end mænd og i mindre grad en medicinsk eller neurologisk diagnose end mænd.

Tabel 3.1.1 Fordeling af ansøgere på køn og hoveddiagnose

Ansøgers hoved- diagnose	Kvinde		Mand		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Medicinsk	12	17	17	22	29	20
Reumatologisk	14	20	3	4	17	12
Ortopædisk	6	9	5	6	11	7
Neurologisk	11	16	21	27	32	22
Psykisk	18	26	21	27	39	27
Social	-	-	1	1	1	1
Blandet	8	12	10	13	18	12
I alt	69	47	78	53	147	100

Note: Procenterne angiver hvor stor en andel mænd/kvinder, der har en af de anførte diagnoser i forhold til den samlede andel mænd/kvinder med den anførte diagnose. Det fremgår af i alt kolonnen, hvor stor en samlet andel personer, der har en af de anførte diagnoser.

3.2 Den materielle vurdering af kommunesagerne

Det er Ankestyrelsens vurdering, at afgørelsen om førtidspension i 113 af sagerne, svarende til 77 pct., er korrekt, hvorimod afgørelsen i 34 sager, svarende til 23 pct., ikke er korrekt. I 21 pct. af sagerne fandt Ankestyrelsen, at flere (17 pct.) eller afgørende (5 pct.) oplysninger manglede, mens enkelte (7 pct.) eller ingen (71 pct.) oplysninger manglede i 78 pct. af sagerne, jf. tabel 3.2.1.

Tabel 3.2.1 Opgørelse over korrekte/ikke korrekte afgørelser i forhold til oplysningsgrundlaget

	Ja		Nej		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Ingen oplysninger mangler	101	69	4	3	105	71
Enkelte oplysninger mangler	12	8	0	0	12	7
Flere oplysninger mangler	0	0	23	16	23	17
Afgørende oplysninger mangler	0	0	7	5	7	5
I alt	113	77	34	23	147	100

Det er værd at bemærke, at i kun 4 ud af de i alt 34 sager, hvor afgørelsen ikke var korrekt, var oplysningsgrundlaget fuldt ud tilstrækkeligt, mens oplysningsgrundlaget var mangelfuldt i 30 sager. Disse sager vurderede Ankestyrelsen enten ville blive hjemvist eller ændret, hvis der havde været en klagesag. Der er således en klar og utvetydig sammenhæng mellem afgørelsernes rigtighed og dokumentationsgrundlaget i sagerne.

I de 30 sager, hvor flere eller afgørende oplysninger mangler, mangler der oplysninger om arbejdsprøvning i 20 sager og lægelige oplysninger i 15 sager. Endelig mangler en funktionsbeskrivelse i 14 sager, jf. tabel 3.2.2.

Tabel 3.2.2 Hvilken type af flere/afgørende oplysninger mangler

Type oplysninger	Flere oplysninger mangler	Afgørende oplysninger mangler	I alt
Lægelige oplysninger	11	4	15
Arbejdsprøvning	15	5	20
Funktionsbeskrivelse	12	2	14
Andet	3	0	3

Note: Der har været mulighed for afkrydsning flere steder.

Ankestyrelsen har tilsvarende vurderet, om der var overbelyste eller overbehandlede sager. Dette var ikke tilfældet.

Ankestyrelsen har opgjort enkelte resultater i forhold til ansøgerens hoveddiagnose. I sager hvor det er vurderet, at afgørelsen samlet set er korrekt, er der ikke markante forskelle mellem de forskellige diagnosegrupper med undtagelse af reumatologisk diagnose, hvor langt færre afgørelser er korrekte sammenlignet med de øvrige medicinske specialer, jf. tabel 3.2.3.

Tabel 3.2.3 Afgørelsernes rigtighed i forhold til ansøgernes hoveddiagnose

Ansøgers hoveddiagnose	Er afgørelsens samlet set rigtig?					
	Ja		Nej		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Medicinsk	25	86	4	14	29	100
Reumatologisk	9	53	8	47	17	100
Ortopædisk	8	73	3	27	11	100
Neurologisk	25	78	7	22	32	100
Psykisk	32	82	7	18	39	100
Social	0	0	1	100	1	100
Blandet	14	78	4	22	18	100
I alt	113	77	34	23	147	100

Arbejdsevnen, arbejdsprøvning og afprøvning af alle relevante foranstaltninger

I 63 pct. af sagerne er der i høj grad dokumentation for at personens arbejdsevne er væsentligt og varigt nedsat, i 16 pct. er der i nogen grad dokumentation for den nedsatte arbejdsevne,

mens der i 21 pct. af sagerne kun er dokumentation herfor i ringe grad eller slet ikke, jf. tabel 3.2.4.

Tabel 3.2.4 Er der dokumentation for, at personens arbejdsevne er væsentligt og varigt nedsat

	Antal	Pct.
I høj grad	92	63
I nogen grad	23	16
I ringe grad	24	16
Nej	8	5
I alt	147	100

I 98 pct. af de sager, som samlet set er rigtige, er der i høj grad (81 pct.) eller i nogen grad (17 pct.) dokumentation for, at ansøgerens arbejdsevne er væsentligt og varigt nedsat. I 89 pct. af de sager, som samlet set ikke er rigtige, er der i ringe grad (68 pct.) eller ingen (21 pct.) dokumentation for, at ansøgerens arbejdsevne er væsentligt og varigt nedsat, jf. tabel 3.2.5. Igen ses en klar sammenhæng mellem utilstrækkelig dokumentation og afgørelsernes manglende rigtighed.

Tabel 3.2.5 Afgørelsernes rigtighed i forhold til i hvilket omfang, der er dokumentationen for, at arbejdsevnen er væsentligt og varigt nedsat

Er der dokumentation for, at personens arbejdsevne er væsentligt og varigt nedsat?	Er afgørelsens samlet set rigtig?					
	Ja		Nej		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
I høj grad	92	81	0	0	92	63
I nogen grad	19	17	4	12	23	16
I ringe grad	1	1	23	68	24	16
Nej	1	2	7	21	8	5
I alt	113	100	34	100	147	100

I 58 pct. af sagerne er der ingen dokumentation, at der er foretaget arbejdsprøvning. Det skal dog bemærkes, at det i 40 pct. af sagerne, på grund af helt særlige forhold, var helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres. Der manglede derfor reelt dokumentation for arbejdsprøvning i 18 pct. af sagerne, svarende til 26 sager, jf. tabel 3.2.6 og 3.2.7.

Tabel 3.2.6 Dokumentation for arbejdsprøvning

Er der dokumentation for, at der er foretaget arbejdsprøvning?		
	Antal	Pct.
Ja	62	42
Nej	85	58
I alt	147	100

Tabel 3.2.7 Helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres

Hvis dokumentation for arbejdsprøvning mangler, var det da på grund af særlige forhold helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres?		
	Antal	Andel af alle sager i pct.
Ja	59	40
Nej	26	18
I alt	85	58

Ankestyrelsen har vurderet, hvorvidt arbejdsprøvningen i den enkelte sag var individuelt tilpasset ansøgeren. Dette var tilfældet i 52 af de 62 sager, hvor der var foretaget arbejdsprøvning.

Ankestyrelsen har ligeledes vurderet, hvorvidt der har været iværksat unødvendige foranstaltninger. Dette ses ikke at være tilfældet.

I 60 pct. af sagerne er der i høj grad dokumentation for, at der har været tilstrækkelig fokus på mulighederne for yderligere udvikling af personens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet, mens det i 40 pct. af sagerne var tilfældet i nogen grad (19 pct.), i ringe grad (14 pct.) eller slet ikke (7 pct.), jf. tabel 3.2.8.

Tabel 3.2.8 Dokumentation for om der har været tilstrækkelig fokus på mulighederne for yderligere udvikling af personens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet

	Antal	Pct.
I høj grad	88	60
I nogen grad	28	19
I ringe grad	21	14
Nej	10	7
I alt	147	100

Ud af de 59 sager, hvor der er svaret i nogen grad (28), i ringe grad (21) eller nej (10) til spørgsmålet om, hvorvidt der er dokumentation for, at der har været tilstrækkelig fokus på mulighederne for yderligere udvikling af personens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet, er det i 10 pct. af sagerne dokumenteret, at det på grund af særlige forhold var helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres, mens dette ikke er tilfældet i 30 pct. af sagerne, jf. tabel 3.2.9.

Tabel 3.2.9 Helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres

	Antal	Andel af alle sager i pct.
Ja	15	10
Nej	44	30
I alt	59	40

Af tabel 3.3.10 nedenfor fremgår, at i 88 pct. af de sager, hvor afgørelsen samlet set ikke er rigtig, er der i ringe grad (62 pct.) dokumentation for fokus på mulighederne for yderligere udvikling, eller slet ingen dokumentation herfor (26 pct.). Der er i undersøgelsen ingen afgørelser, hvor der i høj grad foreligger dokumentation for fokus på mulighederne for yderligere udvikling, der er vurderet som ukorrekte. Igen ses en klar sammenhæng mellem utilstrækkelig dokumentation og afgørelsernes manglende rigtighed.

Tabel 3.3.10 Dokumentation for om der har været tilstrækkelig fokus på mulighederne for yderligere udvikling af personens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet i forhold til afgørelsens rigtighed

Dokumentation for yderligere udvikling	Er afgørelsens samlet set rigtig?					
	Ja		Nej		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
I høj grad	88	78	0	0	88	60
I nogen grad	25	22	4	12	29	20
I ringe grad	0	0	21	62	21	14
Nej	0	0	9	26	9	6
I alt	113	100	34	100	147	100

I forhold til vurderingen af, hvorvidt der i sagerne er dokumentation for, at alle relevante foranstaltninger er afprøvet forud for bevilling af førtidspension ses, at der i 47 pct. af sagerne i høj grad er dokumentation herfor, mens der i 20 pct. af sagerne ingen dokumentation er, jf. tabel 3.2.11.

Tabel 3.2.11 Dokumentation for at alle relevante foranstaltninger er afprøvet

	Antal	Pct.
I høj grad	69	47
I nogen grad	27	18
I ringe grad	17	12
Nej	30	20
Ikke relevant	4	3
I alt	147	100

Note: Foranstaltninger omhandler aktivering, revalidering, behandling og andet.

Det skal dog bemærkes, at det i 37 af de 78 sager på grund af særlige forhold var helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres. Reelt manglede der således dokumentation i 41 sager, svarende til 28 pct. af sagerne, for at alle relevante foranstaltninger var afprøvet forud for visitationen til førtidspension, jf. tabel 3.2.12.

Tabel 3.2.12 Helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres

Hvis utilstrækkelig dokumentation for at alle relevante foranstaltninger er afprøvet, var det da på grund af særlige forhold helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres?

	Antal	Andel af alle sager i pct.
Ja	37	25
Nej	41	28
I alt	78	53

3.3 Den formelle vurdering af kommunesagerne

Bortset fra en enkelt sag er der udarbejdet ressourceprofiler i alle sagerne. I 64 pct. af sagerne er ressourceprofilen i høj grad fyldestgørende, i 23 pct. i nogen grad, og i 13 pct. i ringe grad eller slet ikke, jf. tabel 3.3.1.

Tabel 3.3.1 I hvor høj grad er ressourceprofilen fyldestgørende?

	Antal	Pct.
I høj grad	93	64
I nogen grad	34	23
I ringe grad	18	12
Nej	1	1
I alt	146	100

Note: I 1 sag var der ikke udarbejdet ressourceprofil

I 90 pct. af sagerne er ressourceprofilen i høj grad (63 pct.) eller nogen grad (27 pct.) udarbejdet i dialog med borgerne, jf. tabel 3.3.2.

Tabel 3.3.2 Er ressourceprofilen udarbejdet i dialog med borgeren?

	Antal	Pct.
I høj grad	92	63
I nogen grad	39	27
I ringe grad	12	8
Nej	3	2
I alt	146	100

Note: I 1 sag var der ikke udarbejdet ressourceprofil

67 pct. af borgerne har fået tilbud om i et møde at udtale sig over for den eller de personer, der skal træffe afgørelsen, jf. tabel 3.3.3.

Tabel 3.3.3 Har borgeren fået tilbud om i et møde at udtale sig over for den eller de personer, der skal træffe afgørelsen?

	Antal	Pct.
Ja	99	67
Nej	6	4
Uoplyst	42	29
I alt	147	100

I 29 pct. af sagerne fremgik det ikke om borgeren har fået et sådant tilbud, og i 4 pct. har borgeren ikke fået tilbuddet.

Kun 9 pct. af de borgere som har fået tilbud om fremmøde, er mødt op til mødet, jf. tabel 3.3.4.

Tabel 3.3.4 Er borgeren mødt op til mødet?

	Antal	Pct.
Ja	9	9
Nej	36	36
Uoplyst	54	55
I alt	99	100

I hovedparten af sagerne, 87 pct., er der truffet afgørelse senest 3 måneder efter sagens påbegyndelse, jf. tabel 3.3.5.

Tabel 3.3.5 Er der truffet afgørelse senest 3 måneder efter sagens påbegyndelse?

	Antal	Pct.
Ja	128	87
Nej	9	6
Uoplyst	10	7
I alt	147	100

Ud af de 147 afgørelser der indgår i praksisundersøgelsen, er de 143 (97 pct.) skriftlige, mens 4 afgørelser (3 pct.) har en anden form.

Ud af de 147 afgørelser er de 143 klare og forståelige, 2 afgørelser er nogenlunde klare og forståelige, mens 2 afgørelser er uforståelige.

I hovedparten af afgørelserne, 89 pct., fremgår det med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet, jf. tabel 3.3.6.

Tabel 3.3.6 Fremgår det med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet?

	Antal	Pct.
I høj grad	131	89
I nogen grad	13	9
I ringe grad	0	0
Nej	3	2
I alt	147	100

I alle sager er der overensstemmelse mellem indstillingen i ressourceprofilen og afgørelsens udfald.

4 Ankestyrelsens materielle vurdering af sagerne

4.1 Den materielle vurdering

4.1.1 Generelle bemærkninger

Ankestyrelsen vurderer, at hovedparten af sagerne er hensigtsmæssigt behandlet, og at det er korrekt, at der er bevilget førtidspension.

Der er dog i 23 pct. af sagerne bevilget pension, uden at der er tilstrækkelig dokumentation for, at arbejdsevnen er varigt og væsentligt nedsat, og at der ikke er mulighed for at forbedre arbejdsevnen.

I disse sager har der navnlig ikke været tilstrækkeligt fokus på muligheden for at udvikle borgerens ressourcer.

Det er som udgangspunkt ikke tilstrækkeligt, at der i ressourceprofilen er anført, hvilke ressourcer og begrænsninger borgeren har. Det skal samtidig være belyst, hvorfor der ikke er mulighed for at udvikle ressourcerne for eksempel ved dialogen mellem borgeren og sagsbehandleren.

Det er heller ikke tilstrækkeligt, at der er iværksat en arbejdsprøvning, hvis arbejdsprøvningen ikke er individuelt tilpasset, således at den har taget sigte på belysning af muligheden for at udvikle borgerens ressourcer.

Det anbefales, at kommunerne derfor øger opmærksomheden på følgende krav:

Der kun kan bevilges pension, når det er dokumenteret, at arbejdsevnen er væsentligt og varigt nedsat

Navnlig muligheden for forbedring af arbejdsevnen og udvikling af ressourcer skal være belyst bedst muligt

Arbejdsprøvningen skal være individuelt tilpasset

I det følgende redegøres der for baggrunden for anbefalingerne.

4.2 Vurderingen af afgørelserne

Ankestyrelsen har vurderet, at det i 113 af i alt 147 sager er korrekt, at der er bevilget førtidspension.

Det er således tilstrækkeligt dokumenteret i disse sager, at arbejdsevnen er varigt nedsat i et sådant omfang, at pågældende uanset mulighederne for støtte efter den sociale lovgivning, herunder beskæftigelse i fleksjob, ikke ville være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde.

I 34 sager er Ankestyrelsen uenig i bevillingen af førtidspension, enten fordi afgørelsen er i strid med lovgivning og Ankestyrelsens praksis, eller fordi oplysningsgrundlaget for afgørelsen er så utilstrækkeligt, at afgørelsen ville blive anset for ugyldig, hvis sagen blev behandlet i Ankestyrelsen.

4.2.1 Ankestyrelsens vurdering af arbejdsevnen forskellig fra kommunens

Som eksempler på, at Ankestyrelsen ikke er enig i kommunens vurdering, kan nævnes følgende sager:

Sag 011. Sagen drejede sig om en kvinde på 37 år, der havde gennemført revalidering som lærer inden for nyere tid. Hun led imidlertid af depression og personlighedsforstyrrelse. Hendes væsentligste problem var, at hendes søn på 15 år var psykisk syg og fungerede dårligt. Ankestyrelsen vurderer, at der ikke er oplysninger, der viser, at hun ikke skulle kunne anvende sine ressourcer på arbejde, der er mindre psykisk krævende end arbejdet som lærer.

Sag 050. Sagen angik en mand på 22 år med hjerneskade. Han gik i almindelig skole med ekstra støtte. Han havde motoriske problemer med hurtig udtrætning og balanceproblemer. Desuden havde han store talemotoriske forstyrrelser. Han kunne klare ukomplicerede opgaver, men havde betydelige vanskeligheder med at overskue blot lidt mere komplekse opgaver og var meget genert. Arbejdsprøvningen viste, at han arbejdede langsomt, men mødte til tiden og var stabil og gjorde arbejdet færdigt, også det kedelige. Ankestyrelsen vurderer, at det

ikke er dokumenteret, at arbejdsevnen er så væsentligt nedsat, at han ikke ville kunne klare et fleksjob.

4.2.2 Utilstrækkeligt oplysningsgrundlag

I andre sager, som Ankestyrelsen er uenig i, er årsagen, at sagerne ikke er tilstrækkeligt belyst til, at der kan træffes afgørelse om bevilling.

Der mangler navnlig lægelige oplysninger samt oplysninger om funktionsbeskrivelse og arbejdsprøvning.

Praksisundersøgelser og andre analyser har vist, at kommuner, nævn og Ankestyrelsen alle vurderer, at sagerne er meget bedre oplyst efter indførelsen af arbejdsevnetoden.

Imidlertid er kravene til oplysningsgrundlaget samtidig skærpet.

Det skal således fremgå af ressourceprofilen, at der har været fokus på borgerens ressourcer og mulighed for at udvikle ressourcerne med henblik på selvforsørgelse, og at der har været dialog med borgeren herom.

Der skal desuden foreligge den nødvendige dokumentation for, at der er sket relevant afprøvning, eller at afprøvning på grund af særlige forhold har været helt åbenbart formålsløst, se punkt 4.3.

4.3 Kravet om individuelt tilpasset arbejdsprøvning

Ved vurderingen af sagerne har Ankestyrelsen lagt til grund, at det som hovedregel kræves, at de relevante muligheder for at forbedre arbejdsevnen har været afprøvet i praksis, og at der foreligger dokumentation for, at arbejdsevnen ikke varigt kan forbedres.

Det er desuden lagt til grund, at kommunen skal redegøre klart for formålet med at indhente oplysningerne, og at arbejdsprøvning, der iværksættes, skal være individuelt tilpasset i forhold til de ressourcer og muligheder, der skal belyses. Der henvises til Socialministeriets vejledning om social pension, punkt 12.

Ifølge punkt 28 i samme vejledning er det vigtigt, at kommunen er opmærksom på, at det er kommunen, der har kompetencen og ansvaret for at træffe afgørelser om borgerens arbejdsevne, når kommunen indhenter oplysninger og vurderinger fra andre. Det er vigtigt, at kommunen redegør klart for formålet med at indhente oplysningerne.

I Socialministeriets vejledning om arbejdsevnetoden er det under punkt 8.4. bemærket, at opfølgningen på borgerens forløb tager udgangspunkt i formålet med forløbet og ressourceprofilens elementer. Forløbets resultater i forhold til borgerens ressourcer skal fremgå på en måde, der er direkte anvendelig i det videre arbejde. Det kan gøres ved at udfærdige en liste over evalueringstemaer med udgangspunkt i ressourceprofilens elementer.

4.3.1 Hensigtsmæssig arbejdsprøvning

Som eksempel på hensigtsmæssig arbejdsprøvning i fremmed virksomhed kan nævnes følgende:

Sag 040. En 59-årig ekspedient blev indlagt med venstresidig kraftnedsættelse samt hovedpine. Skanning viste, at hun havde haft en blodprop, og der skete en kontinuerlig bedring under indlæggelsen. Ved udskrivningen blev anbefalet støtte ved tilbagevenden til arbejdsmarkedet. Det væsentligste problem var nedsat initiativ og energiniveau. Der var vanskeligheder inden for relativt afgrænsede kognitive områder, men tillige betydelige kognitive ressourcer på andre områder.

Hun kom i praktik på ny virksomhed med opgaver, som hun var motiveret for og tidligere havde forudsætning for at kunne varetage, i form af kundebetjening, oprydning, og at lægge varer på plads. Arbejdsgiveren vurderede, at hun var vanskelig at få kontakt med både for kunder og personale og havde vanskeligheder med opgaverne. Hun var glad for at komme i butikken og mente selv, at hun kunne løse vanskeligheder med opgaverne. Hun blev følelsesmæssigt meget berørt af, at praktikken blev afbrudt efter kort tid.

Kommunen vurderede, at hun ikke ville være i stand til at varetage et arbejde på normale vilkår. Hendes væsentligste vanskeligheder var kontakten til nye mennesker, nedsat opmærksomhed og overblik mv.

På baggrund af erfaringerne fra arbejdspraktikken ville hun have behov for en vis støtte for at kunne varetage beskæftigelse, enten i skånejob eller som frivillig, i et miljø med socialt over-

skud. Hun ville kunne profitere af en beskæftigelse for at skabe struktur på hverdagen, selve aktiviteten og social kontakt, men ville have behov for en vis grad af professionel støtte til at få det vellykket etableret og gjort til en integreret del af hendes hverdag.

Ankestyrelsens vurderer, at der er foretaget relevant tværfagligt samarbejde mellem hospitalet, hjerneskadecentret, revalideringscentret, arbejdspraktikstedet og kommunen, og der har vedvarende været relevant fokus på hendes ressourcer og muligheden for at anvende og forbedre dem. Arbejdsprøvningen har tilsyneladende været meget kortvarig, men der er ikke oplysninger, der viser, at den ikke har været tilstrækkelig. På det grundlag har det formentlig været korrekt, at der blev tilkendt førtidspension.

Som eksempel på hensigtsmæssig arbejdsprøvning i hidtidig virksomhed kan nævnes:

Sag 042. Sagen vedrørte en maskinarbejder på 47 år, der havde haft mindre blodpropper i venstre hjernehalvdel samt i hjernestammen. Han havde generel øget træthed, manglende overblik, nedsat kraft og følelse i venstre side. Han ønskede at vende tilbage til tidligere job. Vurderingen gik på, at det burde være inden for kendte områder med enkle velstrukturerede arbejdsopgaver uden krav om tempo eller overblik og formentlig på reduceret tid.

Han kom i praktik på hidtidig virksomhed med skånende vilkår og nedsat arbejdstid, men magtede ikke opgaverne trods få timers arbejdsdag. Han oplyste selv til kommunen, at det ikke gik godt, da mester fortalte, at han lavede mange fejl og arbejdede langsomt.

Kommunen havde opfølgningssamtale med arbejdsgiver, der oplyste, at lønmodtageren var uden energi. Han havde vanskeligt ved at overskue tingene, lavede mange fejl mv. Det var som om han befandt sig i en osteklokke. Tingene skete hen over hovedet på ham.

Ankestyrelsen vurderer, at sagen er behandlet hensigtsmæssigt og tværfagligt med løbende kontakt mellem kommunen, sygehuset, arbejdsgiveren, fagforeningen mv., og at arbejdsprøvningen er tilstrækkeligt individuelt tilrettelagt. Netop på baggrund af de særlige problemer med overblik og udtrætning har det formentlig været hensigtsmæssigt, at han blev afprøvet i hidtidige omgivelser med opgaver, hvor der blev taget hensyn til problemerne, og som han selv ønskede.

4.3.2 Manglende, mangelfuld eller uhensigtsmæssig arbejdsprøvning

I 18 pct. af sagerne har Ankestyrelsen vurderet, at der manglede arbejdsprøvning, eller at arbejdsprøvning ikke var fyldestgørende.

Der er mange offentliggjorte afgørelser (sociale meddelelser), der viser praksis for kravene til en fyldestgørende arbejdsprøvning. Der kan for eksempel henvises til SM P 12-05, jf. bilag 3, hvor der er medtaget et kort resumé af denne afgørelse.

Som eksempel på tilkendelse af pension, hvor der manglede arbejdsprøvning kan nævnes følgende:

Sag 170. Sagen vedrørte en dameskrædder/hjemmehjælper, der kom til Danmark fra Marokko i 1990. Ved trafikuheld i 2003 slog hun højre ben og venstre side af hovedet. Efterfølgende har der været en række problemer med venstresidig hovedpine, svimmelhed, myoser, en smule halten på grund af smerter i højre knæ og kronificeret smertesyndrom. Kommunen har tilkendt pension alene på det lægelige grundlag. Ankestyrelsen vurderer, at det er i strid med regler og praksis, at der er tilkendt pension uden en arbejdsprøvning, der nærmere belyser muligheden for at forbedre hendes ressourcer, og at der ikke har været tilstrækkelig fokus på hendes ressourcer.

Blandt de undersøgte sager kan som eksempel på mangelfuld arbejdsprøvning nævnes følgende sag:

Sag 003. Sagen vedrørte en kvinde på 25 år, der havde følger efter blodprop i hjernen som 5-årig. Det havde medført, at hun havde verbale indlæringsproblemer. Hun var meget dygtig til at bruge sine hænder. Hun afsluttede 10. klasse med en meget dårlig afgangseksamen og havde afbrudt både en landbrugsskole og en teknisk skole, som hun ikke kunne klare. Hun havde været i 5 arbejdsforhold, der alle ophørte efter et par dage på grund af kassedifference. 4 andre praktikker blev afbrudt efter kort tid, fordi hun følte sig dårligt behandlet. En neuro psykolog havde anbefalet pension med opfølgning, da det ville give en tiltrængt ro omkring hendes liv og en mulighed for egen bolig. I ressourceprofilen var nævnt, at hun var vild med biler og kunne lide atmosfæren på et værksted. Hun ville gerne hjælpe til på et værksted, lige meget hvad hun skulle lave. En mulighed var også gartneri.

Hun blev søgt afklaret 4 måneder på Elleslettegård, der vurderede, at hun ikke skulle presses til at arbejde mere, end hun kunne magte. Hun syntes opgaverne på monteringsværkstedet var kedelige og var fraværende 50 pct. af tiden. Kommunens sagsbehandler fandt, at hun var sårbar og havde begrænset arbejdsevne.

Ankestyrelsens vurderer, at borgeren har haft mange kortvarige jobs og nederlag, men det har været inden for handel og undervisning. Der synes ikke at være taget tilstrækkeligt hensyn til hendes interesser og ressourcer og oplysningen om, at hun er meget dygtig til at bruge sine hænder. Det er ikke søgt oplyst, om hun eventuelt ville kunne klare specifikke opgaver på et værksted eller på et gartneri.

Som eksempel på arbejdsprøvning, der ikke var individuelt tilpasset, kan nævnes følgende sag:

Sag 030. En rengøringsassistent på 54 år, der havde arbejdet med rengøring i 22 år, havde søgt andre jobs men forgæves. Hun havde svær slidgigt i nakke, hofter, fingre og ryg samt lændemerter.

Hun blev arbejdsprøvet i en spillehal, hvor der skulle veksles penge, laves kaffe og rengøring af spillehal og toiletter. Arbejdsprøvningen blev afbrudt efter 1 dag, da hun ikke kunne klare arbejdet.

Ankestyrelsen vurderer, at det ikke har været tilstrækkeligt relevant, at hun blev afprøvet med rengøring i en spillehal, når problemerne netop var, at hun led af smerter i forbindelse med rengøring. Hun gav selv udtryk for, at hun gerne ville arbejde, men der manglede en klarere udmelding fra hende selv om nærmere ønsker.

Som eksempel på uhensigtsmæssig arbejdsprøvning kan desuden nævnes følgende sag:

Sag 060. Sagen vedrørte en sygehjælper på 48 år med smerter i arme, ben, hofter, knæ, migræne mv., og det var nævnt, at der forelå tendens til somatisering. Hun var revalideret for 2 år siden til håndarbejds lærer, men havde ikke fået job. Hun gennemgik arbejdsprøvning på et revalideringsværksted med at afrette og pakke støvsugerhåndtag af plast, pakke hudplejeprodukter i æsker, sortere, optælle og pakke engangsglas samt forskellige montage- og kvalitetsopgaver. Det kunne foregå stående og siddende, og der var mulighed for at indstille bordhøj-

de. Konklusionen var, at hendes fysiske gener samlet udgjorde en kraftig og uoverkommelig barriere for tilbagevenden til arbejdsmarkedet.

Ankestyrelsen vurderer, at arbejdsprøvningen ikke har været hensigtsmæssig. Det er ikke belyst, hvad der er sket siden hun for 2 år siden kunne klare at tage eksamen, og hvordan hendes håndarbejdsuddannelse og eventuelt kreative evner eventuelt kunne bruges og udvikles. Det er heller ikke oplyst, om tilstanden er forværret. Arbejdsløshed inden for faget giver ikke ret til pension.

4.3.3 Overflødig arbejdsprøvning

I debatten om førtidspension har det været anført, at personer må gennemgå for mange og langvarige arbejdsprøvnings, inden der bevilges førtidspension.

Det fremgår udtrykkeligt af arbejdsevnebekendtgørelsens § 7, stk. 6, at der ikke skal indhentes flere oplysninger, end det er nødvendigt for at beskrive, udvikle og vurdere borgerens ressourcer som grundlag for vurdering af borgerens arbejdsevne.

Ankestyrelsen har blandt de modtagne sager ikke fundet eksempler på, at der har været iværksat for mange arbejdsprøvnings.

4.3.4 Helt åbenbart at arbejdsevnen ikke kan forbedres

I pensionslovens § 18 er der en særlig hjemmel til at påbegynde en pensionssag, hvis det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres.

I visse særlige tilfælde kan førtidspension således tilkendes, uden at de relevante muligheder for at forbedre arbejdsevnen har været afprøvet i praksis. Det drejer sig om situationer, hvor en praktisk afprøvning af arbejdsevnen med henblik på forbedring vil være åbenbar formålsløs eller endog vil kunne indebære risiko for forværring af personens tilstand.

Som eksempel på særlige forhold, der medfører, at det er åbenbart formålsløst, at arbejdsevnen kan forbedres, kan nævnes følgende sager:

Sag 010. Sagen drejede sig om en ung mand på 18 år, der på grund af Downs syndrom med konstant motorisk uro mv. havde behov for hjælp til alle funktioner,

Ankestyrelsen vurderer, at det på grund af særlige forhold var helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres.

Sag 172. En social og sundhedsassistent på 51 år med svær lungelidelse med spredning til hjernen, hvilket medførte særdeles lavt funktionsniveau.

Ankestyrelsen vurderer, at der forelå særlige forhold, der medførte, at det var helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres.

4.4 Ansøgers hoveddiagnose

Hoveddiagnosen er fordelt på lægespecialerne således:

29 Medicinsk
17 Reumatologisk
11 Ortopædisk
32 Neurologisk
39 Psykisk
1 Social
18 Blandet

Som det ses er det største antal sager inden for de psykiske, neurologiske og medicinske specialer, men dog fordelt relativt bredt på alle specialer. Undtagelsen er, at der kun er 1 tilfælde, hvor sociale forhold havde afgørende betydning.

4.5 Genoptagelse på et senere tidspunkt

Der er hjemmel til at fastsætte kontrol i lovens § 20, stk. 1, 2. punktum, hvorefter kommunalbestyrelsen samtidig med tilkendelse af pension kan beslutte, at en sag skal genoptages til vurdering på et senere tidspunkt.

Muligheden for at genoptage sagen på et senere tidspunkt medfører dog ikke, at der kan tilkendes midlertidig pension. Retten til førtidspension er betinget af, at personens arbejdsevne er varigt nedsat, jf. pensionslovens § 16.

Af de 147 sager, hvor der er tilkendt pension, var det kun i 1 tilfælde besluttet, at sagen skulle genoptages.

I det tilfælde, hvor der var fastsat genoptagelse/kontrol, finder Ankestyrelsen, at den fastsatte kontrol er i strid med reglerne og Ankestyrelsens praksis som offentliggjort i SM P-35-04, da der ikke foreligger en alvorlig lidelse med et uforudsigeligt forløb (sag 003).

Som eksempel på at en afgørelse om fremtidig genoptagelse af sagen kunne være relevant kan nævnes følgende sag:

Sag 029. Sagen vedrørte en guldsmed på 37 år. Hun havde nyresvigt og nærmede sig dialyse med henblik på transplantation. Der var dog ikke sket endelig udredning herom. Muligheden for fleksjob var opgivet. Ankestyrelsen har bemærket til sagen, at en beslutning om genoptagelse kunne være overvejet.

Undersøgelsen kan nok tages som udtryk for, at kommunerne nu er opmærksomme på, at reglen om kontrol er restriktiv og ikke kan anvendes til at tilkende midlertidige pensioner.

5 Formalitetsvurdering af sagerne

5.1 Den formelle vurdering

5.1.1 Generelle bemærkninger

Der er i undersøgelsen fokuseret på, om der er udarbejdet ressourceprofil i sagerne og om den er fyldestgørende og udarbejdet i dialog med borgeren. Ankestyrelsen har desuden undersøgt, hvor ofte indstillingen i ressourceprofilen er den samme som afgørelsens udfald.

Det er vurderet, om borgeren har været indkaldt til møde inden afgørelse træffes og om borgeren så er mødt op til mødet.

Ankestyrelsen har undersøgt, om der er truffet afgørelse senest 3 måneder efter sagens påbegyndelse, og i benægtende fald om ansøgeren har fået skriftlig meddelelse herom. Endelig er det vurderet, om afgørelsen er klar og forståelig og om det fremgår med hvilken hjemmel den er truffet

Ankestyrelsen anbefaler, at kommunerne øger opmærksomheden på følgende krav:

løbende dialog med borgeren om udarbejdelse af ressourceprofil

tilbud til borgeren om et møde, hvor borgeren kan udtale sig over for de personer, der skal træffe afgørelse

I det følgende redegøres der for baggrunden for disse anbefalinger.

5.2 Udarbejdelse af ressourceprofil

Kommunens afgørelse om tilkendelse af førtidspension skal træffes på grundlag af en ressourceprofil. Der skal udarbejdes ressourceprofil i alle sager.

Kommunerne har udarbejdet ressourceprofil i 146 af de 147 sager i undersøgelsen.

I sagen hvor der ikke er udarbejdet ressourceprofil, synes det end ikke at have været overvejet. Sagen drejer sig om en 64-årig, der sygemeldes på grund af spiserørsforsnævring og som er i terminalstadiet.

Selv om afgørelsen som udgangspunkt er ugyldig på grund af den manglende ressourceprofil, har Ankestyrelsen dog vurderet, at tilkendelsen af førtidspension var korrekt. I den konkrete sag var den manglende ressourceprofil uden betydning for afgørelsen på grund af borgerens helbredsmæssige tilstand.

Arbejdsevneметоден og udarbejdelse af ressourceprofil er således godt indarbejdet i kommunerne, hvilket også kunne konstateres i forbindelse med Ankestyrelsens praksisundersøgelse om fleksjob fra januar 2006.

I et mindre antal sager er der ikke udarbejdet en egentlig ressourceprofil men en såkaldt "arbejdsvurderingsjournal", "oplysninger om borgeren" eller lignende. Disse indeholder stort set de oplysninger, som skal indgå i ressourceprofilen. Ankestyrelsen finder dog fortsat, at det er mere korrekt at anvende betegnelsen ressourceprofil, som er anvendt i arbejdsevnebekendtgørelsen.

5.3 Om ressourceprofilen er fyldestgørende

Ved beskrivelsen og vurderingen af de enkelte elementer i ressourceprofilen indgår en beskrivelse af borgerens faktiske ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet, mulighederne for yderligere udvikling af borgerens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet og mulighederne for at reducere eller fjerne de barrierer, der kan gøre det vanskeligt for borgeren at udvikle sine ressourcer.

I 87 pct. af sagerne har Ankestyrelsen vurderet, at ressourceprofilen var fyldestgørende. I 13 pct. af sagerne, svarende til 19 sager, har Ankestyrelsen fundet, at ressourceprofilen er utilstrækkelig. I alle disse 19 sager er det vurderet, at kommunens afgørelse om tilkendelse af førtidspension var forkert.

Der synes således, at være en klar sammenhæng mellem fyldestgørende ressourceprofil og korrekt afgørelse.

Ved vurderingen har Ankestyrelsen anlagt en helhedsvurdering og har ikke fokuseret på de enkelte elementer i ressourceprofilen. Det er således ikke muligt at pege på enkelte elementer, der særligt forsømmes.

Eksempler på mangelfuld ressourceprofil, hvor afgørelsen samtidig var forkert.

Sag 058. En 20-årig sent udviklet kvinde fik botræning og var i praktik hos en bager i 3 måneder. Hun havde meget fravær, småskavanker og manglende lyst til arbejdet, men en ganske positiv udtalelse fra praktikstedet. Hun var svær at fastholde i arbejdet, ikke mindst fordi faderen støttede hendes "svaghed" og afhængighed af hjemmet. Der var udarbejdet en psyko-logerklæring.

Ankestyrelsen vurderer, at der er fokuseret ensidigt på hendes tilstand som sent udviklet og ikke på udviklingsmulighederne, herunder holdningsbearbejdende tiltag rettet mod hende og familien.

Sag 065 Efter mange års stabil tilknytning til arbejdsmarkedet sygemeldes og opsiges en 52-årig på grund af depression. Der kom yderligere problemer med vejrtrækningen og føleforstyrrelser og man formodede, at der var en lille blodprop. Der forelå erklæring fra speciallæge i psykiatri, der peger på hjerneskade med alkohol som årsag.

Ankestyrelsen vurderer, at lungelidelsen og den eventuelle hjerneskade er lægeligt mangelfuldt beskrevet. Der mangler en vurdering fra en neurolog og begrundelse for, hvorfor arbejdsprøvning ikke kan foretages. Der fokuseres på barrierer og ikke på udviklingsmuligheder.

Sag 018. En 32-årig uden uddannelse havde i en årrække drevet egen forretning. Han blev diagnosticeret som skizotypisk sindslidende på baggrund af et enkelt møde. Han havde haft mangeårig kontakt til terapeutisk behandling.

Ankestyrelsen vurderer, at ressourceprofilen er udarbejdet med ensidig fokusering på den psykiatriske lægeudtalelse, og sagsbehandlerens indtryk fra den personlige samtale. Ressourcer og udviklingsmuligheder overvejes ikke, ligesom der mangler en vurdering fra den terapeutiske behandler.

Sag 089. En 60-årig kvinde med varieret og stabil arbejdsmarkedstilknytning fik fysiske og psykiske gener.

Ankestyrelsen vurderer, at ressourceprofilen i og for sig er ganske omfattende. Der mangler dog fokus på konkrete tiltag i relation til de konstaterede generelle ressourcer og muligheder.

5.4 Om ressourceprofilen er udarbejdet i dialog med borgeren

Det er vurderet om borgeren har været inddraget i udarbejdelsen af ressourceprofilen efter reglerne i loven om social pension § 19, stk. 2, arbejdsevnebekendtgørelsens § 7, stk. 13 og retssikkerhedslovens § 4.

I den overvejende del af sagerne har kommunerne inddraget borgerne i udarbejdelsen af ressourceprofilen.

I 12 af sagerne har borgeren kun været inddraget i ringe grad og i 3 sager har borgeren slet ikke været inddraget.

Ankestyrelsen bemærker, at det har været vanskeligt at vurdere, på hvilken måde borgeren har været inddraget, herunder om borgeren har været inddraget løbende.

5.5. Om borgeren, inden der er truffet afgørelse, har fået tilbud om i et møde at udtale sig over for de personer, der skal træffe afgørelsen og om borgeren så er mødt op

Efter § 20, stk. 3 i lov om social pension skal borgeren inden der træffes afgørelse om førtidspension, have tilbud om i et møde at udtale sig over for den eller de personer, der skal træffe afgørelsen. Ankestyrelsen har i SM P-30-04 truffet afgørelse om, at tilbud om møde er en garantiforskrift, der som udgangspunkt medfører, at en afgørelse truffet uden dette tilbud, er

ugyldig. Det er således ikke tilstrækkeligt, at borgeren får tilbud om et møde med sagsbehandleren eller får tilbud om at udtale sig skriftligt.

I 99 af sagerne er det vurderet, at borgeren har fået det korrekte tilbud om at udtale sig. I 6 sager har borgeren ikke fået tilbuddet og i 42 er det uoplyst, om borgeren har fået tilbuddet. Af de 99 sager, hvor Ankestyrelsen har vurderet, at borgeren har fået tilbuddet om at møde op for beslutningstager inden der træffes afgørelse om førtidspension, har kun 9 borgere taget mod tilbuddet, og er mødt op til mødet. 36 er ikke mødt op, og om 54 er det uoplyst, om de er mødt op.

Der synes således ikke at være den store interesse i at deltage i et sådant møde, men det er vanskeligt at konkludere noget entydigt, når der er så mange uoplyste sager.

5.6 Om der er truffet afgørelse senest 3 måneder efter sagens påbegyndelse, herunder om borgeren i benægtende fald har fået skriftlig meddelelse herom

Efter lov om social pension § 21 skal der træffes afgørelse i sagen senest 3 måneder efter tidspunktet for sagens overgang til behandling efter reglerne om førtidspension. Hvis fristen i særlige tilfælde ikke kan overholdes, skal borgeren have en redegørelse for, hvad der er årsag til den forlængede sagsbehandlingstid og besked om, hvornår sagen forventes afgjort.

I 128 sager er afgørelse truffet senest 3 måneder efter sagens påbegyndelse. 9 sager er ikke afgjort inden for fristen og det er uoplyst, om borgeren har fået meddelelse om begrundelsen for den forlængede sagsbehandlingstid, og om hvornår sagen forventes afsluttet. I 10 sager fremgår det ikke, om afgørelsen er truffet inden for fristen.

5.7 Hvilken form afgørelsen har, om den er klar og forståelig og om det fremgår med hvilken hjemmel den er truffet

Der er ikke noget krav i forvaltningsloven om at afgørelsen skal være skriftlig. Pligten til en skriftlig begrundelse for afgørelsen fremgår af forvaltningslovens § 22 og § 24. Det følger endvidere af forvaltningslovens § 23, at en borger ikke kan forlange at få en skriftlig begrundelse for en afgørelse, hvis afgørelsen betyder, at borgeren har fået fuldt ud medhold.

At en kommunal afgørelse alligevel altid skal foreligge skriftlig på sagen kan støttes på en almindelig ulovbestemt retsgrundsætning om, at alle væsentlige forhold og ekspeditioner i en sag skal fremgå af sagen og akterne, legalitetsprincippet eller princippet om lovmæssig forvaltning og endelig krav om dokumentation i forbindelse med revision.

I 143 af de 147 undersøgte sager foreligger afgørelsen i skriftlig form, mens den i 4 sager er meddelt på anden måde.

Kun i 2 sager har Ankestyrelsen vurderet, at afgørelsen var uforståelig. I de øvrige tilfælde (bortset fra 2) er afgørelsen fundet i høj grad klar og forståelig.

Samme høje grad af klarhed gør sig gældende, når det drejer sig om angivelse af med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet. Kun i 3 tilfælde fremgår det ikke med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet.

5.8 Om indstillingen i ressourceprofilen er den samme som afgørelsens udfald

I alle sager er der sammenfald mellem ressourceprofilens indstilling og sagens endelige udfald. Da det drejer sig om tilkendelsessager, kan det med tilfredshed konstateres, at det saglige skøn, der indgår i ressourceprofilen følges. Det var jo netop formålet med indførelsen af ressourceprofil at skærpe fagligheden i sagsbehandlingen.

Bilag 1 Undersøgelsens hjemmel, omfang og metode

Ankestyrelsen og de sociale nævn har en forpligtelse til at koordinere, at afgørelser, der kan indbringes for Ankestyrelsen og de sociale nævn, træffes i overensstemmelse med lovgivningen og praksis. Om lovgrundlaget henvises til §§ 76 – 79 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område – Socialministeriets lovebkendtgørelse nr. 847 af 8. september 2005 og §§ 30 – 36 i Socialministeriets bekendtgørelse nr. 413 af 3. juni 2004 om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Ankestyrelsen har ansvaret for praksiskoordineringen på landsplan, mens nævnene har ansvaret på regionalt plan. Praksisundersøgelser er et redskab, som benyttes med henblik på at få klarhed over, om myndighedernes afgørelser er i overensstemmelse med lovgivningen. Hvis undersøgelserne afdækker fejl og mangler i sagsbehandlingen, giver praksisundersøgelserne et grundlag for at målrette den fremadrettede vejlednings- og undervisningsindsats.

Ved en praksisundersøgelse indkalder Ankestyrelsen et antal sager fra underinstanser og foretager en gennemgang af disse med henblik på en legalitetsvurdering. Legalitetsvurderingen indebærer dels en materiel vurdering af afgørelsernes rigtighed i forhold til lovgivning og Ankestyrelsens praksis, dels en formel vurdering af sagerne i forhold til de forvaltningsretlige regler.

Tidligere har der i Ankestyrelsens praksisundersøgelser været indkaldt sager fra både kommuner og de sociale nævn. Herudover har der indgået både bevillings- og afslagssager i samme undersøgelse. Fremover vil praksisundersøgelserne blive delt op, så der i de enkelte undersøgelser indgår enten kommunesager eller nævnssager og enten bevillingssager eller afslagssager.

Der er tale om en stikprøve, som kun omfatter et mindre antal sager fra hver af de deltagende kommuner. Undersøgelsen tager dermed ikke sigte på at vurdere praksis i den enkelte kommune. Kommunerne vil blive vurderet under ét. Fra 2007 planlægges det imidlertid at iværksætte en metode så alle praksisundersøgelser kommer til at danne grundlag for en benchmarking af den kommunale sagsbehandling². Ankestyrelsen giver en konkret tilbagemelding på de enkelte sager i forbindelse med afrapporteringen af den enkelte undersøgelse.

² Der kan læses om benchmarkingprojektet i Ankestyrelsens rapport "Benchmarking af kommunernes sagsbehandling", Ankestyrelsen, 2006 på www.ast.dk

I alt 15 kommuner er bedt om hver at indsende 10 sager, hvor kommunen har truffet afgørelse om tilkendelse af førtidspension. Der er indkaldt i alt 150 sager, hvoraf de 3 har måttet udgå, da de ikke var omfattet af undersøgelsens tema. Der indgår således i alt 147 sager i undersøgelsen.

Kommunerne er bedt om at udvælge sagerne, så den første sag vedrører den seneste afgørelse før 1. december 2005, den anden sag vedrører den næstsidste afgørelse før samme dato og så fremdeles, indtil det relevante antal sager var fundet.

De indsendte sager måtte ikke være anket til og behandlet af de sociale nævn.

De deltagende kommuner er:

København, Odense, Århus, Ålborg, Greve, Nykøbing Falster, Helsingør, Køge, Roskilde, Næstved, Esbjerg, Horsens, Holbæk, Slagelse og Svendborg.

Måleskema

I forbindelse med Ankestyrelsens vurdering af de indsendte afgørelser anvendes et måleskema, hvor der indgår de målelementer, som er relevante for den konkrete praksisundersøgelse. Ankestyrelsen og de sociale nævn har i foråret 2006 afsluttet et arbejde med at udarbejde skabeloner til måleskemaer. Det har blandt andet medført, at svarkategorien "i tvivl" ikke længere anvendes, og at der så vidt muligt anvendes graduerede svarmuligheder i vurderingerne. Det giver mulighed for et mere nuanceret billede af sagsbehandlingen og mulighed for bedre tilbagemelding til kommunerne.

For at styrke grundlaget for dialogen og samarbejdet med kommunerne har Ankestyrelsen i tidligere undersøgelser bedt kommunerne om ligeledes at udfylde det måleskema, som Ankestyrelsen anvender ved vurdering af sagerne. Denne procedure er ikke anvendt i denne undersøgelse, idet Ankestyrelsen ønsker at afprøve de nye måleskemaskabeloner førend kommunerne igen vil blive bedt om også at udfylde måleskemaer til praksisundersøgelserne.

Ankestyrelsen fremsender de måleskemaer som Ankestyrelsen har udfyldt til den enkelte kommune i forbindelse med afrapportering af praksisundersøgelsen.

Bilag 2 Regelgrundlaget

Uddrag af lov om social pension, jf. lovbekendtgørelse nr. 759 af 2. august 2005

Materielle regler

Kapitel 3 om førtidspension.

§ 16. Førtidspension kan tilkendes personer i alderen fra 18 til 65 år.

Stk. 2. Det er en betingelse for at få tilkendt førtidspension,

- 1) at personens arbejdsevne er varigt nedsat, og
- 2) at nedsættelsen er af et sådant omfang, at pågældende uanset mulighederne for støtte efter den sociale eller anden lovgivning, herunder beskæftigelse i fleksjob, ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde.

§ 17. Kommunalbestyrelsen skal behandle en henvendelse om førtidspension i forhold til alle de muligheder, der findes for at yde hjælp efter den sociale lovgivning, jf. § 5 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Personer, som ønsker, at kommunalbestyrelsen alene tager stilling til spørgsmålet om førtidspension, kan dog anmode herom. I sådanne tilfælde træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om, at sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag overgår til behandling efter reglerne om førtidspension.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse om tilkendelse af førtidspension til en person, der ikke selv har rettet henvendelse herom.

§ 18. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om, at sagen overgår til behandling efter reglerne om førtidspension, når det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at pågældendes arbejdsevne ikke kan forbedres ved aktiverings-, revaliderings- og behandlingsmæssige samt andre foranstaltninger.

§ 19. Grundlaget for en afgørelse om førtidspension skal bestå af

- 1) en redegørelse for, at arbejdsevnen ikke kan forbedres,
- 2) en redegørelse for den pågældendes ressourcer samt mulighederne for at anvende og udvikle dem. Redegørelsen skal udarbejdes i samarbejde med den pågældende, og dennes egen opfattelse af forholdene skal udtrykkelig være anført,
- 3) den faglige forklaring på, hvorfor pågældendes arbejdsevne anses for varigt nedsat,
- 4) den faglige forklaring på, at arbejdsevnen ikke lader sig anvende til selvforsørgelse uanset mulighederne for støtte efter den sociale eller anden lovgivning, eller

5) angivelse af en eller flere konkrete arbejdsfunktioner, den pågældende med sin nedsatte arbejdsevne anses for at kunne udføre.

Stk. 2. Socialministeren fastsætter regler om krav til undersøgelse af arbejdsevne samt om sagsbehandling og fremgangsmåde i forbindelse med påbegyndelse og behandling af sager om førtidspension.

§ 20. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om tilkendelse af førtidspension, når det efter en samlet faglig vurdering af de foreliggende oplysninger må anses for dokumenteret, at en person ikke kan blive selvforsørgende, jf. § 16. Kommunalbestyrelsen kan samtidig beslutte, at en sag skal genoptages til vurdering på et senere fastsat tidspunkt.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om afslag på førtidspension, når det efter en samlet faglig vurdering af de foreliggende oplysninger må anses for dokumenteret, at en person ved konkret angivne arbejdsfunktioner enten umiddelbart eller ved en nærmere angivet indsats, jf. § 16, kan blive selvforsørgende.

Stk. 3. Inden der træffes afgørelse om førtidspension, skal den person, som afgørelsen vedrører, have tilbud om i et møde at udtale sig over for den eller de personer, der skal træffe afgørelsen.

Uddrag af bekendtgørelse nr. 866 af 23. oktober 2002 om social pension

Kapitel 2. Ansøgning, sagsbehandling m.v.
Førtidspension.

§ 4. En førtidspensionssag er påbegyndt den dato, hvor kommunalbestyrelsen enten træffer afgørelse om, at der foreligger dokumentation for, at de aktiverings-, revaliderings- og behandlingsmæssige samt andre foranstaltninger, der vurderes at kunne forbedre arbejdsevnen, har været afprøvet, og arbejdsevnen ikke varigt kan forbedres, eller træffer afgørelse om, at det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres ved de nævnte foranstaltninger, jf. lovens § 18.

Stk. 2. Anmoder en person om, at der alene tages stilling til berettigelsen til førtidspension, påbegyndes sagen den dato, hvor kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om, at sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag skal behandles som en sag om førtidspension, jf. lovens § 17, stk. 1, 3. pkt.

Stk. 3. En sag om genoptagelse af en førtidspensionssag anses for påbegyndt den dato, der er fastsat i kommunalbestyrelsens afgørelse om tilkendelse af førtidspension, jf. lovens § 20, stk. 1, eller den dato hvor der træffes afgørelse om genoptagelse af en sag.

Stk. 4. Datoen for sagens påbegyndelse, jf. stk. 1-3, skal fremgå af sagen, og den pågældende skal have skriftlig meddelelse herom. Den person, hvis sag påbegyndes efter pågældendes anmodning, jf. stk. 2, skal tillige have meddelelse om, at sagen vil blive behandlet på det foreliggende dokumentationsgrundlag.

§ 5. Når der for et medlem af en arbejdsløshedskasse er rejst sag om førtidspension, skal kommunalbestyrelsen underrette Arbejdsdirektoratet i umiddelbar tilknytning til både sagens påbegyndelse og afgørelsen.

§ 6. Reglerne i bekendtgørelse nr. 543 af 28. maj 2002 om beskrivelse, udvikling og vurdering af arbejdsevne finder anvendelse på sager om førtidspension herunder på sager, der skal genoptages, jf. § 4, stk. 3.

§ 7. Dokumentationsgrundlaget for at påbegynde og behandle sager om førtidspension, jf. lovens §§ 18-20, skal udarbejdes efter reglerne i bekendtgørelsen om beskrivelse, udvikling og vurdering af arbejdsevne.

Stk. 2. Er dokumentationsgrundlaget, jf. stk. 1, ikke tilstrækkelig til at kunne opfylde de krav, der i lovens § 19, stk. 1, stilles til grundlaget for en afgørelse om førtidspension, indhentes de nødvendige oplysninger.

§ 8. I sager, der påbegyndes efter lovens § 17, stk. 1, 3. pkt., indhentes der ikke yderligere oplysninger. Grundlaget for afgørelse om førtidspension i disse sager skal udarbejdes efter reglerne i lovens § 19, stk. 1, ud fra de foreliggende oplysninger.

Arbejdsmarkedsstyrelsens bekendtgørelse nr. 552 af 19. juni 2003 om beskrivelse, udvikling og vurdering af arbejdsevne.

I medfør af § 19, stk. 2, i lov nr. 416 af 10. juni 2003 om ansvaret for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats, fastsættes:

Bekendtgørelsens formål og anvendelsesområde

§ 1. Formålet med bekendtgørelsen er:

- 1) At styrke borgerens retssikkerhed ved at stille krav til grundlaget for beskrivelse, udvikling og vurdering af en borgers arbejdsevne.
- 2) At sikre, at borgeren får mulighed for at spille en aktiv rolle i sagsbehandlingen og at bidrage til sagens oplysning gennem dialog med sagsbehandleren.
- 3) At sikre dokumentationsgrundlaget for den socialfaglige vurdering og afgørelse.
- 4) At sikre ensartethed og gennemskuelighed i sagsbehandlingen.
- 5) At bidrage til at skabe en fælles faglig forståelse af de begreber og præmisser, der anvendes i vurderingen af en borgers arbejdsevne.
- 6) At forbedre grundlaget for valg af aktiviteter, som målrettet kan belyse eller udvikle borgers arbejdsevne.

§ 2. Bekendtgørelsen skal anvendes, når kommunen behandler sager om revalidering og fleksjob.

§ 3. Bekendtgørelsens bestemmelser om retssikkerhed, administration og offentlighed supplerer bestemmelserne i retssikkerhedsloven, offentlighedsloven, forvaltningsloven og persondataloven.

Arbejdsevne

§ 4. Ved arbejdsevne forstås evnen til at kunne opfylde de krav, der stilles på arbejdsmarkedet for at kunne udføre forskellige konkret specificerede arbejdsopgaver med henblik på at opnå en indtægt til hel eller delvis selvforsørgelse, jf. § 16 og § 20, stk. 2 i lov om social pension.

§ 5. Kommunen vurderer arbejdsevnen, jf. §§ 6-8, på grundlag af en samlet beskrivelse og vurdering af borgerens faglige og personlige ressourcer, udviklingsmuligheder og barrierer sammenholdt med en vurdering af hvilke konkrete jobfunktioner, som borgeren kan varetage på arbejdsmarkedet.

Ressourceprofil

§ 6. Som redskab til og ramme for en beskrivelse og vurdering af borgerens ressourcer, udviklingsmuligheder og barrierer i forhold til at kunne indgå i jobfunktioner på arbejdsmarkedet udarbejdes en ressourceprofil.

Stk. 2. Ressourceprofilen består af følgende elementer:

- 1) Uddannelse
- 2) Arbejdsmarkedserfaring

- 3) Interesser
- 4) Sociale kompetencer, herunder konfliktberedskab
- 5) Omstillingsevne
- 6) Indlæringssevne, herunder intelligens
- 7) Arbejdsrelevante ønsker
- 8) Præstationsforventninger
- 9) Arbejdsidentitet
- 10) Bolig og økonomi
- 11) Sociale netværk
- 12) Helbred

Stk. 3. I beskrivelsen og vurderingen af borgerens ressourcer, udviklingsmuligheder og barrierer kan der efter en individuel vurdering indgå andre arbejdsmarkedsrelevante forhold.

Beskrivelse, udvikling og vurdering af ressourcer

§ 7. Udarbejdelsen og anvendelsen af ressourceprofilen skal tage udgangspunkt i en samtale med borgeren. Denne dialog er afgørende for hvilke elementer i ressourceprofilen, som det er relevant at arbejde videre med, og i hvilket omfang elementerne skal beskrives og vurderes i forhold til kravene på arbejdsmarkedet.

Stk. 2. I beskrivelsen og vurderingen af de udvalgte elementer skal indgå:

- 1) Borgerens faktiske ressourcer, der kan anvendes i forhold til arbejdsmarkedet.
- 2) Mulighederne for yderligere udvikling af borgerens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet.
- 3) Mulighederne for at reducere eller fjerne de barrierer, der kan gøre det vanskeligt for borgeren at anvende eller udvikle sine ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet.

Stk. 3. Elementerne i ressourceprofilen beskrives og vurderes i en løbende fremadrettet proces i takt med afklaringen og udviklingen af borgerens ressourcer i forhold til kravene på arbejdsmarkedet. Borgerens eget bidrag til oplysning af sagen skal indarbejdes i ressourceprofilen.

Stk. 4. Kommunen skal på grundlag af den samlede beskrivelse og vurdering af elementerne i ressourceprofilen efter stk. 2 tage stilling til, om der er behov for at indhente yderligere oplysninger eller sætte aktiviteter i gang, der kan afklare eller forbedre borgerens arbejdsevne, jf. § 9.

Stk. 5. Til brug ved beskrivelse og vurdering af elementerne i ressourceprofilen skal kommunen tage stilling til hvilke oplysninger, der skal indhentes fra læge, hospital, revalideringsinstitution, virksomheder, de faglige organisationer, arbejdsformidlingen, arbejdsløshedskassen m.fl.

Stk. 6. Der skal ikke indhentes flere oplysninger, end det er nødvendigt for at beskrive, udvikle og vurdere borgerens ressourcer som grundlag for vurdering af borgerens arbejdsevne.

Stk. 7. Der skal ikke indhentes yderligere oplysninger, hvis kommunen vurderer, at arbejdsevnen er tilstrækkelig til at kunne varetage et job på normale vilkår herunder efter overenskomsternes sociale kapitler.

Stk. 8. Kommunen skal forelægge den samlede beskrivelse og vurdering af ressourcer, udviklingsmuligheder og barrierer for borgeren. Hvis borgeren er uenig i beskrivelser og vurderinger, skal kommunen tage stilling til, om der er grundlag for at fastholde beskrivelsen og vurderingen på trods af uenigheden. Hvis kommunen vælger at fastholde beskrivelsen og vurderingen, skal borgerens bemærkninger tilføjes, således at de kan indgå i den samlede vurdering af arbejdsevnen.

Vurdering af arbejdsevnen m.v.

§ 8. Kommunen vurderer borgerens arbejdsevne på grundlag af den samlede beskrivelse og vurdering af elementerne i ressourceprofilen, jf. §§ 6-7. Ved vurderingen af arbejdsevnen skal ressourceprofilens elementer omsættes til konkrete jobfunktioner, der skal findes i et rimeligt omfang på arbejdsmarkedet.

Stk. 2. Ved bedømmelsen af arbejdsevnen må kommunen ikke tage hensyn til eventuelle strukturproblemer på arbejdsmarkedet.

§ 9. Kommunen skal give tilbud om forbedring af arbejdsevnen, hvis kommunen vurderer, at arbejdsevnen ikke er tilstrækkelig til at kunne varetage et arbejde på normale vilkår herunder efter overenskomsternes sociale kapitler, men at arbejdsevnen kan forbedres.

§ 10. Kommunen skal visitere en person til fleksjob, hvis kommunen vurderer, at arbejdsevnen er varigt begrænset, og at arbejdsevnen ikke er tilstrækkelig til at kunne varetage et job på normale vilkår herunder efter overenskomsternes sociale kapitler.

Ikrafttræden

§ 11. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. juli 2003.

Stk. 2. Bekendtgørelsen anvendes ved kommunens behandling af sager om revalidering og fleksjob, der påbegyndes den 1. juli 2003 eller senere samt ved kommunens tilbud om ny foranstaltning i en verserende sag.

Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 543 af 28. maj 2002 om beskrivelse, udvikling og vurdering af arbejdsevne ophæves.

Formelle regler

Uddrag af Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbek. nr. 847 af 8. september 2005

Om inddragelse af borgeren:

§ 4. Borgeren skal have mulighed for at medvirke ved behandlingen af sin sag. Kommunen og amtskommunen tilrettelægger behandlingen af sagerne på en sådan måde, at borgeren kan udnytte denne mulighed.

Om helhedsvurdering:

§ 5. Kommunen og amtskommunen skal behandle ansøgninger og spørgsmål om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning, herunder også rådgivning og vejledning. Kommunen og amtskommunen skal desuden være opmærksom på, om der kan søges om hjælp hos en anden myndighed eller efter anden lovgivning.

Sagens oplysning m.v.

§ 10. Myndigheden har ansvaret for, at sager, der behandles efter denne lov, er oplyst i tilstrækkeligt omfang til, at myndigheden kan træffe afgørelse.

Uddrag af Forvaltningsloven, jf. lov nr. 571 af 19. december 1985

Om partshøring:

§ 19. Kan en part i en sag ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse.

Om begrundelse:

§ 22. En afgørelse skal, når den meddeles skriftligt, være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.

§ 24. En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et admini-

strativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen.

Stk. 2. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

Bilag 3

Sociale Meddelelser (SM)

Udsendt i medfør af de pr. 1. januar 2003 gældende pensionsregler. De nævnte SM kan læses i sin helhed på www.ast.dk. Oplysninger om, hvilke sager Ankestyrelsen har antaget til principiel eller generel behandling findes også på www.ast.dk. Endvidere henvises til artikel i Nyt fra Ankestyrelsen nr. 3 – september 2005: Oversigt over praksis efter førtidspensionsreformen.

SM P-22-03

Der var ikke grundlag for at påbegynde sag om førtidspension, da alle aktiverings-, revaliderings- og behandlingsmæssige samt andre foranstaltninger ikke havde været afprøvet.

Ankestyrelsen lagde vægt på ansøgers unge alder og den forholdsvis nye uddannelse indenfor kontorfaget, som han skulle kunne bestride med de helbredsmæssige gener han havde. Desuden var der mulighed for vægttab.

SM P-04-04

Der kunne ikke træffes afgørelse om berettigelse til førtidspension eller vurdering af arbejdsevne, når der ikke var udfærdiget en ressourceprofil.

Sagen blev derfor hjemvist til fornyet behandling og afgørelse i kommunen.

SM P-7-04

En 58-årig ufaglært kvinde fik afslag på pension efter behandling på det foreliggende grundlag. Der var klare helbredsmæssige skånehensyn, men ifølge ressourceprofilen var det ikke åbenbart, at ansøgeren ikke ville kunne komme til at forsørge sig selv ved indtægtsgivende arbejde, herunder arbejde i fleksjob. Arbejdsevnen var heller ikke nærmere belyst.

Ankestyrelsen tilføjede, at kravet til beskrivelse af konkrete arbejdsfunktioner ved afslag på pension svækkes, når sagen behandles på det foreliggende dokumentationsgrundlag.

SM P-8-04

Kommunen havde ikke tilstrækkeligt grundlag for at træffe afgørelse om, hvorvidt sagen kunne overgå til behandling (påbegyndelse) efter pensionsreglerne, da ressourceprofilen var mangelfuld.

Det var i det konkrete tilfælde en væsentlig mangel ved ressourceprofilen, at der manglede oplysninger om baggrunden for ophør på arbejdsmarkedet, senest et kortvarigt fleksjob. Der

manglede blandt andet oplysninger fra arbejdsstederne om de opgaver, han havde haft, og hvad han ikke kunne klare og den nærmere begrundelse for ophøret.

Kommunen burde have udsat afgørelsen med henblik på, at der blev udarbejdet en fyldestgørende ressourceprofil, som kunne danne grundlag for afgørelsen.

Ankestyrelsen hjemviste derfor sagen til kommunen til ny behandling og afgørelse. Kommunen skulle indhente yderligere oplysninger til belysning af ressourcer og barrierer, således at der kunne foreligge en fyldestgørende ressourceprofil, der kunne anvendes som grundlag for en afgørelse.

SM P-11-04

Der var ikke grundlag for at lade en sag overgå til behandling og stillingtagen til førtidspension, da alle aktiverings- og revalideringsmæssige foranstaltninger ikke havde været afprøvet, selv om ansøger var fyldt 65 år.

Der blev lagt vægt på, at ansøger havde været i beskæftigelse i 23 år og helt frem til februar 2002. Helbredsmæssigt var der let slidgigt, der var alderssvarende samt en nykonstateret sukkersyge, der blev behandlet med diæt og motion.

Samtidig blev det bemærket, at kravet i loven om foranstaltninger i form af aktivering eller revalidering bestod uafhængig af alder, og at foranstaltningerne ikke behøvede at være et længerevarende forløb.

Ankestyrelsen lagde herefter til grund, at ansøgers alder og helbredsmæssige tilstand ikke var til hinder for revalideringsmæssige foranstaltninger, der ville forbedre arbejdsevnen, således at hun igen ville kunne få tilknytning til arbejdsmarkedet, evt. indenfor kontorfaget.

SM P-14-04

En sag vedrørende en 65-årig kvinde kunne ikke overgå til behandling efter reglerne om førtidspension på tidspunktet for kommunens afgørelse, da der på det tidspunkt ikke var dokumentation for, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres.

Sagen kunne overgå til behandling efter reglerne om førtidspension med udgangen af oktober 2003, hvor det af erklæring fra arbejdsprøvningsprojekt fremgik, at det ikke skønnedes at

ansøgers arbejdsevne ville kunne forbedres ved iværksættelse af behandlingsmæssige eller revalideringsmæssige foranstaltninger.

Det fremgik af erklæringen, at ansøger fremtrådte mentalt og fysisk svækket, og at hun ikke ville være i stand til at medvirke i et introduktionsforløb på 3 uger samt efterfølgende arbejdsprøvning.

Sagen blev hjemvist til kommunen til behandling og afgørelse om spørgsmålet om ret til førtidspension.

SM P-15-04

En 45-årig ufaglært kvinde havde ikke ret til pension. Ansøgeren havde anmodet om, at der alene blev taget stilling til spørgsmålet om førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag.

Ankestyrelsen vurderede, at helbredstilstanden, sådan som den var beskrevet i de foreliggende oplysninger, ikke burde udelukke, at ansøgeren ville kunne blive selvforsørgende ved et arbejde i et fleksjob. Ankestyrelsen lagde derved vægt på, at der blev arbejdet på at skaffe hende en ny praktik med henblik på afklaring af, om hun kunne stå til rådighed for fleksjob.

SM P-21-04

Kommunens afgørelse var ugyldig, idet der var begået væsentlige fejl ved sagens behandling. Der blev ikke i forbindelse med ansøgers første møde i kommunen om pensionsansøgningen truffet afgørelse om behandling af sagen på det foreliggende grundlag. Ansøger var således ikke tilstrækkelig vejledt.

Ansøger blev ikke indkaldt til møde i kommunen for at medvirke til belysning og udarbejdelse af ressourceprofilen.

Oplysninger fra et tidligere ansættelsesforhold i fleksjob om arbejdsforløbet og helbredsproblemerne var ikke indarbejdet i ressourceprofilen.

Lægekonsulentens opgave er udelukkende at medvirke vejledende vedrørende funktionsniveau, behandlingsmuligheder og skånebehov.

Kommunens lægekonsulent burde derfor ikke have vurderet pensionsberettigelsen i sin udtalelse til kommunen.

SM P-28-04

En 55-årig faglært mand havde ikke ret til pension, da han var fundet berettiget til fleksjob, og det ikke var dokumenteret, at han ikke ville kunne klare det. Der var behandlingsmuligheder, som skulle kunne gøre ham i stand til at varetage et fleksjob.

SM P-29-04

Kommunalbestyrelsen var berettiget til at træffe en anden afgørelse om ansøgningen om førtidspension end den, som kommunens sagsbehandler havde indstillet i ressourceprofilen.

Indstillingen kunne ikke betragtes som en afgørelse, da den ikke i sig selv havde nogen retsvirkning over for borgeren. Borgeren havde derfor ikke nogen beskyttelsesværdig forventning om, at det sociale udvalgs afgørelse var i overensstemmelse med indstillingen.

Det var dog i overensstemmelse med god forvaltningsskik, at kommunen orienterede borgeren om, at der alene var tale om en indstilling, og at det ikke var sikkert, at indstillingen blev fulgt.

Der var i den konkrete sag ikke grundlag for at påbegynde pensionssag. Der var behov for arbejdsprøvning, da ansøgeren på grund af ryglidelse ikke kunne fortsætte det hidtidige arbejde som maler, og dette måtte afklares, hvilke opgaver han kunne klare og muligheden for forbedring. Det var ikke dokumenteret, at han ikke kunne medvirke til hensyntagende arbejdsprøvning, selv om han havde psykiske vanskeligheder og havde haft lang tids fravær fra arbejdet.

SM P-30-04

En kommunes afgørelse om afslag på førtidspension blev anset for ugyldig, fordi ansøgeren ikke inden der blev truffet afgørelse havde fået tilbud om i et møde at udtale sig over for den eller de personer, der skulle træffe afgørelse om pension.

Reglen om tilbud om møde før afgørelse om pension træffes anses for en garantiforskrift og Ankestyrelsen fandt ikke, at det kunne godtgøres, at det manglende tilbud om møde havde været uden betydning i det konkrete tilfælde

SM P-33-04

En 60-årig faglært mand med bopæl i Norge, der modtog norsk førtidspension, fik afslag på dansk pension på grund af oplysningerne i den ressourceprofil, som var udarbejdet på skriftligt grundlag efter de retningslinier, som er fastsat for personer, der ikke bor i Danmark.

I afgørelsen blev der lagt vægt på hans egne oplysninger om hvilke arbejdsfunktioner han kunne udføre i forbindelse med sine fritidsinteresser og at disse ressourcer efter en arbejdsprøvning ville kunne bruges i forbindelse med et ikke fysisk belastende tilpasset arbejde.

Ankestyrelsen bemærkede, at der ikke ved bedømmelsen af arbejdsevnen tages hensyn til eventuelle strukturproblemer på arbejdsmarkedet.

SM P-35-04

Kronisk smertesyndrom kunne ikke anses som en alvorlig lidelse med et uforudsigeligt forløb. Der kunne derfor ikke tilkendes førtidspension med kontrol.

SM P-36-04

Ressourceprofilen skal udarbejdes af sagsbehandleren i kommunen i samarbejde med borgeren i en fremadrettet proces.

Hvis ressourceprofilen ikke er udarbejdet af sagsbehandleren, lider den af sådanne mangler, at den ikke kan bruges som grundlag for en gyldig afgørelse om førtidspension.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at udarbejdelse af ressourceprofilen er en myndighedsopgave, som ikke kan uddelegeres.

SM P-8-05

Afslag på førtidspension til en 33-årig ansøger uden uddannelse og uden væsentlig tilknytning til arbejdsmarkedet. Ansøger led af en uspecificeret personlighedsforstyrrelse med dyssoziale træk med lav frustrationstærskel, emotionel labilitet med lav sårbarhedstærskel med manglende socialt funktionsniveau til følge.

Der var ikke dokumentation for en varig nedsættelse af arbejdsevnen i et omfang, der kunne give ret til førtidspension.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at der ikke hos ansøger var dokumenteret fysiske eller psykiske lidelser, der skulle forhindre ham i at medvirke til medicinsk og/eller psykologisk behandling samt foranstaltninger med henblik på at opnå tilknytning til arbejdsmarkedsmarkedet.

Der blev endvidere lagt vægt på, at ansøger havde ønsket førtidspension siden 1993 og ikke havde ment sig i stand til at deltage i foranstaltninger med henblik på at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet. Han havde afvist at deltage i nogen form for behandling. Ansøgers unge alder talte heller ikke for pension.

SM P-9-05

Afslag på førtidspension til en 42-årig ansøger, der var tidligere stofmisbruger. Hun havde ikke væsentlige fysiske begrænsninger i arbejdsevnen, og der var ingen fysiske følger efter misbruget. Ansøger havde været i metadonbehandling siden 1993, og misbruget var ophørt. Der havde ikke været gjort forsøg på at hjælpe ansøger til igen at blive selvforsørgende, eventuelt ved beskæftigelse på særlige vilkår. Ansøgers alder talte heller ikke for pension.

Kommunen havde i sin afgørelse anført, at ansøger burde kunne blive ansat som ufaglært med let, fysisk, ukompliceret arbejde på nedsat tid med de nødvendige skånehensyn. Arbejdet skulle foregå under rolige, ikke-stressende forhold og burde ikke indebære ansvarsfuld psykisk involvering. Som eksempler var nævnt pakning af diverse varer, lettere montagearbejde og medhjælp indenfor servicefagene.

Ankestyrelsen fandt, at dette i tilstrækkelig grad opfyldte kravet i arbejdsevnebekendtgørelsen om, at kommunen ved vurderingen af arbejdsevnen skulle omsætte ressourceprofilens elementer til konkrete jobfunktioner, der skulle findes i et rimeligt omfang på arbejdsmarkedet.

SM P-12-05

Afslag på førtidspension til en 31-årig ufaglært ansøger med følger efter piskesmældslæsion.

Ankestyrelsen fandt det efter en samlet faglig vurdering dokumenteret, at ansøger kunne blive selvforsørgende ved fysisk let arbejde, som ikke krævede koncentration og indlæring, f.eks. ved lette fysiske opgaver, der forudsatte gode sociale kompetencer med udgangspunkt i ansøgers interesse.

Ankestyrelsen lagde særligt vægt på, at ansøger ifølge alle udtalelser fungerede særdeles godt socialt både arbejdsmæssigt og privat, og at hun kunne klare meget lette opgaver i et vist omfang.

Ankestyrelsen lagde desuden vægt på, at ansøger var blevet visiteret til fleksjob i april 2003. Der forelå ikke oplysninger om helbredsmæssige ændringer.

Ankestyrelsen fandt, at der ved den seneste arbejdsprøvning ikke blev taget hensyn til ansøgers kompetencer og interesser og til de begrænsninger, der var dokumenteret ved tidligere arbejdsprøvninger.

SM P-18-05

Det kunne ikke på forhånd anses for udelukket, at ansøger igen ville kunne blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde i et nyt fleksjob.

Dette gjaldt, selvom der var sket en betydelig forværring af helbredstilstanden siden visiteringen til fleksjob.

Ansøger burde derfor have deltaget i et eller flere særligt tilrettelagte arbejdsprøvningsforsøg, inden der kunne træffes afgørelse om eventuel ret til førtidspension.

SM P-19-05

Det var ikke muligt at vurdere, om de refererede oplysninger i en ressourceprofil var dækkende for ansøgers situation.

Den kommunale pensionsmyndighed og nævnet skulle forholde sig til alle relevante oplysninger i sagen og ikke kun til de oplysninger, der var refereret i ressourceprofilen.

Myndighederne havde truffet afgørelse på et ufuldstændigt grundlag ved ikke at indhente fyldestgørende oplysninger om bl.a. de helbredsmæssige og sociale forhold samt arbejdsprøvningsforsøg.

SM P-20-05

Kommunen havde pligt til at iværksætte arbejdsprøvning eller lignende med henblik på udredning af arbejdsevnen, da pensionsansøgeren kun havde haft ganske sporadisk tilknytning til arbejdsmarkedet de sidste 38 år.

SM P-26-05

Ansøger havde ret til at få udbetalt mellemste førtidspension med virkning fra 1. september 2000, det vil sige fra 3 måneder efter det tidspunkt, hvor sagen senest skulle være taget op til kontrol.

Ankestyrelsen henviste til, at en kontrolsag skulle anses for rejst den dato, som var fastsat i en truffen afgørelse, eller hvor der var truffet beslutning om at tage sagen op til kontrol. Kommunen havde begået fejl ved ikke at tage sagen op til kontrol senest i maj 2000.

Ankestyrelsen vurderede, at erhvervsevnen varigt var nedsat med omkring 2/3 på kontroltidspunktet.

SM P-28-05

En 53-årig kvinde, der inden for de sidste 30 år kun havde haft kortvarig tilknytning til arbejdsmarkedet, var ikke berettiget til førtidspension. Der var ikke dokumentation for, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres og det fandtes ikke åbenbart formålsløst at foretage en arbejdsprøvning.

SM N-2-04

Retningslinier for udarbejdelse af ressourceprofil i bekendtgørelse om beskrivelse, udvikling og vurdering af arbejdsevne skulle anvendes både ved afgørelse om visitation til fleksjob og ved afgørelse om førtidspension.

Ved vurderingen af borgerens arbejdsevne på grundlag af den samlede ressourceprofil, skulle der ved angivelse af de konkrete arbejdsfunktioner, som borgeren måtte skønnes at kunne varetage, forstås såvel egentlige stillingsbeskrivelser som angivelse af aktiviteter, der kunne udføres i forskellige jobs.

Bilag 4 Måleskema

Måleskema til undersøgelse af kommunernes praksis om tilkendelse af førtidspension Lov om social pension 2006	
Identifikation af sagen	
Kommune	
Kommune nr.	
Sagsnr.	
Ankestyrelsens sagsbehandler (initialer)	
1. Grundoplysninger	
1.1. Borgerens fødselsdato	
1.2. Køn	Mand Kvinde
2. Oplysninger om kommunens afgørelse om tilkendelse af pension	
2.1. Dato for meddelelse af kommunens afgørelse?	Dato Uoplyst
2.2. Skal sagen tages op til kontrol?	Ja Nej
2.3. Hvad er ansøgers hoveddiagnose?	Medicinsk Reumatologisk Ortopædisk Neurologisk Psykisk Social Blandet

3. Den materielle vurdering af kommunens afgørelse	
3.1. Er afgørelsen samlet set rigtig?	Ja, afgørelsen er i overensstemmelse med regler og praksis Nej, afgørelsen ville blive ændret eller sagen hjemvist, hvis det havde været en klagesag
3.2. I hvilket omfang er sagen oplyst?	Ingen oplysninger mangler Enkelte mindre væsentlige oplysninger mangler Flere og/eller væsentlige oplysninger mangler Afgørende oplysninger mangler
3.3 Hvis væsentlige/afgørende oplysninger mangler, angiv hvilke	Lægelige oplysninger Arbejdsprøvning Funktionsbeskrivelse Andet
3.4 Er sagen overoplyst/overbehandlet	I høj grad I nogen grad I ringe grad Nej Ikke relevant
3.5 Er der dokumentation for at personens arbejds- evne er væsentligt og varigt nedsat, jf. lov om social pension § 16, stk. 2?	I høj grad I nogen grad I ringe grad Nej Ikke relevant
3.6 Er der dokumentation for, at der har været tilstræk- kelig fokus på mulighederne for yderligere udvikling af personens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet?	I høj grad I nogen grad I ringe grad Nej Ikke relevant
3.6 a Hvis der i spørgsmål 3.6 er svaret i svarka- tegorierne 2-5 er det så fordi, det på grund af helt særlige var helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres?	Ja Nej

3.7 Er der dokumentation for, at alle relevante foranstaltninger er afprøvet? (aktivering, revalidering, behandling og andet)	I høj grad I nogen grad I ringe grad Nej Ikke relevant
3.7 a Hvis der i spørgsmål 3.7 er svaret i svarkategorierne 2-5 er det så fordi, det på grund af helt særlige var helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres?	Ja Nej
3.8 Er der dokumentation for, at der er foretaget arbejdsprøvning?	Ja Nej
3.8 a Hvis der i spørgsmål 3.8 er svaret "nej" er det så fordi, det på grund af helt særlige var helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres?	Ja Nej
3.9. Hvis ja, var den så individuelt tilpasset?	Ja Nej
3.10 Har der været iværksat nødvendige foranstaltninger?	Ja Nej
4. Vurdering af særlige sagsbehandlingsregler	
4.1. Er der udarbejdet ressourceprofil? Der henvises til § 19 i lov om social pension samt arbejdsevnebekendtgørelsen § 6	Ja Nej
4.2. Er ressourceprofilen fyldestgørende?	I høj grad I nogen grad I ringe grad Nej Ikke relevant
4.3 Er ressourceprofilen udarbejdet i dialog med borgeren? Der henvises til § 19, stk. 2 i lov om social pension samt arbejdsevnebekendtgørelsen § 7	I høj grad I nogen grad I ringe grad Nej

4.4 Har borgeren været indkaldt til møde inden afgørelse træffes, jf. § 20, stk. 3 i lov om social pension?	Ja Nej Uoplyst
4.5 Hvis ja, er borgeren mødt op til mødet?	Ja Nej Uoplyst
4.6 Er der truffet afgørelse senest 3. mdr. efter sagen påbegyndelse, jf. § 21 i lov om social pension?	Ja Nej Uoplyst
4.7 Hvis uoplyst i spørgsmål 4.6, skyldes det så	Dato for sagens påbegyndelse mangler Andet
4.8 Hvis afgørelsen ikke er truffet efter senest 3 mdr., har borgeren så fået skriftlig meddelelse herom, jf. § 21?	Ja Nej Uoplyst
4.9 Giver arbejdsevnevurderingen i sagen i øvrigt anledning til bemærkninger. Hvis ja, beskriv hvilke:	
5. Vurdering af formelle regler i øvrigt	
5.1. Hvilken form har afgørelsen?	Skriftlig afgørelse Anden form
5.2. Er afgørelsen klar og forståelig?	I høj grad I nogen grad I ringe grad Nej
5.3. Fremgår det, med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet?	I høj grad I nogen grad I ringe grad Nej
5.4 Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger om formaliteten? Hvis ja, beskriv:	

